

13. Ofitsiynyy portal Dzhoul'. [The official portal of Joule] Retrieved from: <https://joule.ua> [in Ukrainian].

14. Innovatsiyni vauchery. [Innovative vouchers] Retrieved from: <https://innovoucher.com.ua/service-providers/> [in Ukrainian].

Відомості про автора

БАБИНА Ольга Миколаївна – кандидат економічних наук, асистент кафедри аграрного менеджменту та маркетингу, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: oliababyna@gmail.com)

ВАНУНА Оліа – PhD in Economics, assistant of the Department of Agrarian management and marketing, Vinnytsia National Agrarian University (21008, 3 Sonyachna str, Vinnytsia, e-mail: oliababyna@gmail.com)

БАБИНА Ольга Николаевна – кандидат экономических наук, асистент кафедри аграрного менеджменту та маркетингу, Вінницький національний аграрний університет (21008, г. Вінниця, ул. Солнечная, 3, e-mail: oliababyna@gmail.com)

УДК 658.012:338.242

DOI: 10.37128/2411-4413-2020-4-10

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
РИНКУ ЗЕРНА**

КАЗЬМІР В.А.
директор відокремленого
структурного підрозділу
«Могилів-Подільський технологічно-
економічний
фаховий коледж Вінницького
національного аграрного університету»,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

У статті окреслено роль ринку зерна, здійснено оцінку його стану, виявлено тенденції функціонування та розроблено нові наукові підходи щодо стратегічних напрямів удосконалення та розвитку ринку зерна, що сприятиме подоланню інформаційної асиметрії ринкового середовища. Відмічено, що ринок зерна формує основу продовольчої безпеки держави та суттєво впливає на рівень життя населення, тому якісні й кількісні показники його стану, тенденції розвитку мають стратегічне значення для усієї національної

економіки, оскільки є вирішальною передумовою досягнення її стабільного зростання. Обґрунтовано, що необхідність державного регулювання ринку зерна, пов'язана із стрімким зростанням обсягів виробництва зернових та зернобобових культур, що генерує додаткові виклики та проблеми, з проміж яких виокремлені наступні: загострення конкуренції на глобальних ринках; зниження світових цін та відповідно, падіння обсягів експортних надходжень; брак потужностей та складських площ для надійного зберігання й якісної переробки зерна та їх застарілість; логістична малопотужність вітчизняних портів та залізничних перевозок; обмеженість каналів дистрибуції; сучасні аграрні інноваційні технології, забезпечуючи високу продуктивність праці, сприяють підвищенню рівня безробіття в сільській місцевості; малопотужність переробних заводів; деформація традиційних виробничих ланцюгів. Окрім того, слід акцентовано, що пандемія COVID-19 спровокувала зниження доходів населення. Визначено наступні напрями розвитку ринку зерна: підвищення прозорості ринку зерна; посилення значення державного агента на ринку зерна; розширення експортних каналів реалізації зерна; диверсифікація напрямів використання зерна; розширення фінансових можливостей виробників зерна; покращення інформаційної підтримки функціонування ринку зерна; підвищення ефективності програм державної підтримки; налагодження надійних каналів дистрибуції; сприяння щодо виходу на світові ринки зерна; формування протекціоністського середовища для вітчизняних учасників ринку зерна; створення сприятливого нормативного поля для виробників зерна; вчасного надання необхідних державних послуг в умовах пандемії.

Ключові слова: ринок зерна, стратегічні напрями, розвиток ринку зерна, зернові та зернобобові культури, сільськогосподарські виробники, державне регулювання ринку зерна.

Табл. : 1. Літ.: 8.

CURRENT STATE OF THE GRAIN MARKET AND TRENDS OF ITS DEVELOPMENT

KAZMYR Valentyna
director of a separate structural unit
«Mohyliv-Podilskyi Technological
and Economic professional college
of Vinnytsia National Agrarian University»,
Vinnytsia National Agrarian University
(Vinnytsia)

The article outlines the role of the grain market, assesses its condition, identifies trends and develops new scientific approaches to strategic areas of improvement and development of the grain market, which will help overcome the information asymmetry of the market environment. It is noted that the grain market forms the basis of food security and significantly affects the living standards of the population, so qualitative and quantitative indicators of its condition, development trends are of strategic importance for the entire national economy, as it is a crucial prerequisite for sustainable growth. It is substantiated that the need for state regulation of the grain market is associated with the rapid growth of production of cereals and legumes, which generates additional challenges and problems, among which are the following: intensification of competition in global markets; lower world prices and, accordingly, falling export revenues; lack of capacity and storage space for reliable storage and quality processing of grain and their obsolescence; logistical capacity of domestic ports and rail transport; limited distribution channels; modern agricultural innovative technologies, providing high productivity, contribute to increasing unemployment in rural areas; low capacity of processing plants; deformation of traditional production chains. In addition, it should be emphasized that the COVID-19 pandemic has provoked a decline in incomes. The following directions of

development of the grain market are defined: increase of transparency of the grain market; strengthening the importance of the state agent in the grain market; expansion of grain export channels; diversification of grain use areas; expanding the financial capabilities of grain producers; improving information support for the functioning of the grain market; increasing the effectiveness of state support programs; establishment of reliable distribution channels; assistance in entering world grain markets; formation of a protectionist environment for domestic grain market participants; creation of a favorable regulatory field for grain producers; timely provision of necessary public services in a pandemic.

Keywords: grain market, strategic directions, grain market development, grain and leguminous crops, agricultural producers, state regulation of grain market.

Tabl.: 1. Ref.: 8.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЗЕРНА

КАЗЬМИР В. А.

**директор обособленного структурного подразделения
«Могилев-Подольский технолого-экономический
профессиональный колледж Винницкого
национального аграрного университета»,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)**

В статье обозначены роль рынка зерна, осуществлена оценка его состояния, выявлены тенденции функционирования и разработаны новые научные подходы по стратегическим направлениям совершенствования и развития рынка зерна, что будет способствовать преодолению информационной асимметрии рыночной среды. Отмечено, что рынок зерна формирует основу продовольственной безопасности государства и существенно влияет на уровень жизни населения, поэтому качественные и количественные показатели его состояния, тенденции развития имеют стратегическое значение для всей национальной экономики, поскольку является решающей предпосылкой достижения ее стабильного роста. Обосновано, что необходимость государственного регулирования рынка зерна, связана со стремительным ростом объемов производства зерновых и зернобобовых культур, генерирует дополнительные вызовы и проблемы, с промеж которых выделены следующие: обострение конкуренции на глобальных рынках; снижение мировых цен и соответственно, падение объемов экспортных поступлений; недостаток мощностей и складских площадей для надежного хранения и качественной переработки зерна и их устарелость; логистическая маломощности отечественных портов и железнодорожных перевозок; ограниченность каналов дистрибуции; современные аграрные инновационные технологии, обеспечивая высокую производительность труда, способствуют повышению уровня безработицы в сельской местности; маломощности перерабатывающих заводов; деформация традиционных производственных цепей. Кроме того, следует акцентировано, что пандемия COVID-19 спровоцировал снижение доходов населения. Определены следующие направления развития рынка зерна: повышение прозрачности рынка зерна; усиление значения государственного агента на рынке зерна; расширение экспортных каналов реализации зерна; диверсификация направлений использования зерна; расширение финансовых возможностей производителей зерна; улучшение информационной поддержки функционирования рынка зерна; повышение эффективности программ государственной поддержки; налаживание надежных каналов дистрибуции; содействие по выходу на мировых рынках зерна;

формирование протекционистской среды для отечественных участников рынка зерна; создание благоприятного нормативного поля для производителей зерна; своевременного предоставления необходимых государственных услуг в условиях пандемии.

Ключевые слова: рынок зерна, стратегические направления, развитие рынка зерна, зерновые и зернобобовые культуры, сельскохозяйственные производители, государственное регулирование рынка зерна.

Табл. 1. Лит.: 8.

Постановка проблеми. Ринок зерна формує основу продовольчої безпеки держави та суттєво впливає на рівень життя населення, тому якісні й кількісні показники його стану, тенденції розвитку мають стратегічне значення для усієї національної економіки, оскільки є вирішальною передумовою досягнення її стабільного зростання. Водночас, зазначимо, що сьогодні вітчизняним виробникам все важче конкурувати із світовими лідерами на ринку зерна без аналітичних досліджень щодо його стану, тенденцій, можливостей розширеного відтворення. За цих обставин, актуальним вважаємо окреслення ролі ринку зерна, здійснення оцінки його стану, виявлення тенденцій функціонування та розробку нових наукових підходів щодо визначення стратегічних напрямів удосконалення та розвитку ринку зерна, оскільки саме такі дослідження сприятимуть подоланню інформаційної асиметрії ринкового середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вражають глибина дослідницьких напрацювань та публікаційна активність українських вчених щодо врегулювання проблем розвитку та підвищення конкурентних переваг вітчизняного ринку зерна. Особливо вагомо означені проблеми розглядали такі відомі науковці, як: О. Бородіна, Л. Вдовенко, В. Жук, Г. Калетнік, С. Кваша, Ю. Лупенко, В. Мазур, П. Макаренко, М. Малік, М. Месель-Веселяк, Н. Правдюк, М. Сікало, Л. Худолій, О. Шпикуляк, Н. Яковлева та ін. Проте, внаслідок нових ринкових викликів спровокованих пандемією COVID – 19, нестабільністю економічного простору й деформаціями ринкових відносин, означену проблему не можна вважати вирішеною, що обґрунтовує необхідність додаткових досліджень, розробки нових наукових підходів щодо визначення стратегічних напрямів удосконалення та розвитку ринку зерна.

Метою статті є окреслення ролі ринку зерна, здійснення оцінки його стану, виявлення тенденцій функціонування та розробка нових наукових підходів щодо визначення стратегічних напрямів удосконалення та розвитку ринку зерна, задля сприяння подолання інформаційної асиметрії ринкового середовища.

Виклад основного матеріалу. Ринок зерна це складна ієрархічна система економічних відносин, що пов'язана з виробництвом, зберіганням, накопиченням, рухом зерна на засадах вільного ціноутворення, обігу, конкурентного відбору каналів реалізації зерна та державним регулюванням його якості та запасів. Акцентуємо, що переважно, вчені окреслюють «ринок зерна як один із найважливіших у структурі агропромислового виробництва» і зазначають, що «він виконує два основних завдання: по-перше, забезпечує виробництво продовольчого зерна з наступною його переробкою для випікання хліба та хлібобулочних виробів, отримання макаронних та кондитерських

виробів; по-друге, виробництво фуражного зерна для використання у якості кормової бази у галузі тваринництва» [6, с. 2]. Це ствердження підтверджується статистичними даними [3], де засвідчується збільшення обсягів валового виробництва сільського господарства у 2019 році до 680982,4 млн. грн., що на 213507,7 млн. грн. (або на 45,7 %).

Валова продукція рослинництва у 2019 році зросла до 538705,6 млн. грн. (або на 63,3%), за цей же період валова продукція зернових та зернобобових культур збільшилась до 239728,2 (або на 89,1 %). При цьому, частка валової продукції рослинництва у валовій продукції сільського господарства зросла з 70,5 % у 2010 році до 79,1 % у 2019 році, тобто на 8,6%, частка валової продукції зернових та зернобобових культур у валовій продукції сільського господарства у цей же період збільшилась з 27,1 до 35,2 %, тобто на 8,1 %, а частка валової продукції зернових та зернобобових культур у валовій продукції рослинництва зросла з 38,46% до 44,5 %, тобто на 6,04 %. Такі дані засвідчують вагомість виробництва зернових та високу роль і значення зернового ринку, адже більше третини валової продукції сільського господарства це зернові та зернобобові культури.

Науковці також звертають увагу на те, що з урахуванням пов'язаних секторів (логістика, зберігання, переробка, торгівля), чисельність господарюючих суб'єктів, зайнятих в зерновому секторі перевищує 38 тис. одиниць. Зерно є однією з основних статей валютних надходжень в економіку України. Тільки за останніх 5 років сукупна експортна виручка від реалізації зернових склала понад 32,4 млрд. дол. США з позитивним сальдо зовнішньої торгівлі на рівні 31,2 млрд. дол. США. Наразі Україна входить до трійки найбільших експортерів зерна у світі». [4, с. 83]. Валовий збір зернових та зернобобових культур зріс у 2019 році до 75143 тис. тон проти 38674 тис. тон у 1991 році (на 95,8 %), хоча за роками спостерігається коливання – 3,713 [3].

На нашу думку, таке помітне збільшення валового збору зернових та зернобобових культур вплинуло розширення площ (у 2019 році – 15318 тис. тон, проти 14671 тис. тон у 1991 році, з коливанням за роками – 1,297) та значне підвищення урожайності культур (у 2019 році – 49,1 ц/га, проти 26,5 ц/га, з коливанням за роками – 2,697). Не зважаючи на стрімке зростання урожайності зернових, все ж її потенціал використаний лише в межах 40–50 %. Вважаємо, що ключовими чинниками зростання врожайності зернових та зернобобових культур мають стати інноваційні агротехнології й підвищення якості посівного насіння. Що стосується посівних площ зернових та зернобобових культур, то їх зростання за окремими культурами у 2019 році зрівняно з 2000 роком досягає 3,7 рази (кукурудза на зерно), у 3,1 рази (озимий ячмінь), а ось площі під гречкою знизилась більш ніж у 8 разів, під озимим житом – майже у 6 разів, під просом майже у 5 разів (табл. 1).

Вказане засвідчує вагомий вплив експортних чинників та значну комерціалізацію виробництва зернових та зернобобових культур. Слід також зазначити, що найбільші площі спостерігались під озимою пшеницею (від 5316 тис. га у 2000 році до 6696 тис. га у 2015 році), ярим ячменем (від 1555 тис. га у

2019 році до 4018 тис. га у 2005 році) та кукурудзою на зерно (від 1364 тис. га у 2000 році до 5005 тис. га у 2019 році).

Таблиця 1

Посівні площі зернових та зернобобових культур, тис. га

Культури	Рік							2019 р. до 2000 р., %
	2000	2005	2010	2015	2017	2018	2019	
Усього	13646	15005	15090	14739	14624	14839	15318	112,3
з них озимі	6324	7289	7904	7904	7242	7455	7836	123,9
у т.ч. пшениця	5316	6185	6137	6696	6168	6417	6650	125,1
жито	668	622	286	150	171	149	115	17,2
ячмінь	340	482	1481	1058	887	874	1058	311,2
з них ярі	7322	7716	7186	6835	7382	7384	7482	102,2
у т.ч. пшениця	303	480	314	171	202	197	167	55,1
ячмінь	3645	4018	3024	1768	1620	1618	1555	42,7
овес	521	468	326	213	198	197	183	35,1
кукурудза на зерно	1364	1711	2709	4123	4520	4580	5005	366,9
просо	437	141	95	112	58	55	92	21,1
гречка	574	426	225	133	189	112	69	12,0
рис	26	21	29	12	13	13	11	42,3
зернобобові	408	422	429	250	506	565	348	85,3

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України

[3]

«Чим досконалішим стає ринок, тим більш прозорими стають умови конкуренції, тим необхіднішим стає потреба в формальних регуляторах, формальних «правилах гри», закріплених у відповідних законах, нормах, нормативах» [5, с. 54].

Статистичні дані [3] підтверджують, що більшу частку у виробництві зернових та зернобобових культур мають сільськогосподарські підприємства (79,8 % у 2019 році, проти 81,6 % у 2000 році), а частка господарств населення складає – 20,2 % у 2019 році проти 18,4 у 2000 році). У цьому велику роль відіграє результативність виробництва. Так, Шпикуляк А.Г., Білокінна І.Д. відмічають, що «ефективність аграрного виробництва є основним фактором, що впливає на продовольчу безпеку держави, розширення конкурентоспроможності сільськогосподарських товаровиробників, а також подолання проблем соціального, економічного характеру у сільській місцевості» [7, с. 8].

У праці Г.М. Калетніка зазначено, що здатність нерегульованого ринку спонтанно забезпечувати загальну рівновагу і високу ефективність економіки обмежена. Роль державного регулювання в економіці України повинна бути набагато вища, ніж у країнах заходу, оскільки вона далека від ідеалу вільного ринку. Вітчизняний досвід реформування економіки свідчить, що не можна розраховувати на те, що ринок сам усе залагодить, тому що ринки не завжди діють ефективно, особливо у суспільному виробництві. Аналіз ролі держави,

форм і методів її впливу на економіку показує виправданість активного втручання держави в національну економіку [2].

Необхідність державного регулювання ринку зерна, як це не парадоксально звучить, пов'язана із стрімким зростанням обсягів виробництва зернових та зернобобових культур, що генерує додаткові виклики та проблеми.

З проміж них доцільно відзначити наступні:

- загострення конкуренції на глобальних ринках;
- зниження світових цін та відповідно, падіння обсягів експортних надходжень;
- брак потужностей та складських площ для надійного зберігання й якісної переробки зерна та їх застарілість;
- логістична малопотужність вітчизняних портів та залізничних перевозок;
- обмеженість каналів дистрибуції;
- сучасні аграрні інноваційні технології, забезпечуючи високу продуктивність праці, сприяють підвищенню рівня безробіття в сільській місцевості;
- малопотужність переробних заводів;
- деформація традиційних виробничих ланцюгів.

Окрім того, слід акцентувати, що пандемія COVID-19 спровокувала зниження доходів населення.

У такій ситуації, підтримуємо позицію Калетніка Г.М., який обґрунтовує, що «оскільки наша держава обрала напрям інтеграції у європейську та світову економіку, то стратегія розвитку агропромислового комплексу має бути спрямована на формування продуктових ринків і галузей виробництва, які б забезпечували пріоритетні позиції та ефективне функціонування» [1, с. 8].

Таким чином стратегічними слід вважати наступні напрями удосконалення умов функціонування ринку зерна:

- підвищення прозорості ринку зерна;
- посилення значення державного агента на ринку зерна;
- розширення експортних каналів реалізації зерна;
- диверсифікація напрямів використання зерна;
- розширення фінансових можливостей виробників зерна;
- покращення інформаційної підтримки функціонування ринку зерна;
- підвищення ефективності програм державної підтримки;
- налагодження надійних каналів дистрибуції;
- сприяння щодо виходу на світові ринки зерна;
- формування протекціоністського середовища для вітчизняних учасників ринку зерна;
- створення сприятливого нормативного поля для виробників зерна;
- вчасного надання необхідних державних послуг в умовах пандемії.

Висновки. Проведене дослідження дозволило:

1. означити вагому роль ринку зерна, охарактеризувати показники його кількісного й якісного стану, окреслити тенденції функціонування й розвитку та запропонувати нові наукові підходи щодо стратегічних рішень удосконалення та поступу ринку зерна задля зміцнення квалітативності його композиційної структури й подолання інформаційної асиметрії конкурентного середовища;

2. підтвердити, що ринок зерна є ключовим індикатором стану продовольчої безпеки держави та відчутно впливає на якість життя населення, тому тренди його розвитку відіграють вирішальну роль для досягнення стабільного зростання усього економічного простору держави;

3. обґрунтувати необхідність використання державних інструментів впливу на ринок зерна, що пояснюється доцільністю регулювання обсягів виробництва зернових та зернобобових культур;

4. окреслити з проміж стратегічних напрямів розвитку ринку зерна ключові з них: підвищення ефективності державної підтримки виробників зерна; налагодження надійних каналів дистрибуції; сприяння щодо виходу на світові ринки зерна й розширення експортних каналів реалізації зерна; забезпечення інформаційної підтримки й прозорості функціонування ринку зерна; формування сприятливого нормативного ландшафту для учасників зернового ринку; розширення фінансових інструментів для виробників зерна; посилення ефективного впливу державного агента на зерновому ринку; підвищення результативності протекціоністських заходів для вітчизняних учасників ринку зерна; диверсифікація напрямів використання зерна; вчасне забезпечення необхідних державних послуг і програм в умовах пандемії.

Список використаних джерел

1. Калетнік Г.М., Климчук О.В., Мазур В.А. Перспективність та ефективність виробництва біодизельного палива в Україні з олійних культур. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 5. С. 7-17.

2. Калетнік Г. М., Мазур А. Г., Кубай О. Г. *Державне регулювання економіки: навчальний посібник*. К.: «Хай-Тек Прес». 2011. 428 с.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 01.09.2020).

4. Правдюк Н.Л., Ярославський А.О. Формування організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою зернопереробних підприємств. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 8. С. 77-85.

5. Правдюк А.Л., Прутська Т.Ю., Правдюк М.В. *Інформаційне забезпечення управління підприємницькою діяльністю на засадах інституціоналізму: монографія*. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 360 с.

6. Сікало М.В. Ринок зерна як об'єкт державного регулювання. *Теорія та практика державного управління*. 2017. № 1(56). С. 1-8.

7. Шпикуляк А.Г., Білокінна І.Д. Інституційне регулювання у забезпеченні розвитку аграрного сектору і підприємництва. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 7. С. 7-15.

8. Яцух О.О. Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2018. 467 с.

References

1. Kaletnik, G.M., Klymchuk, O.V. & Mazur, V.A. (2019). Prospects and efficiency of biodiesel production in Ukraine from oilseeds. [Perspektyvnist ta efektyvnist vyrobnytstva biodyzelnoho palyva v Ukraini z oliinykh kultur]. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment : aktualni pytannia nauky i praktyky - Economy, finances, management: Topical issues of sciense and practical activity*, 5, 7-17. [in Ukrainian].

2. Kaletnik, G.M., Mazur, A.G. & Kubai, O.G. (2011). State regulation of the economy: a textbook [Derzhavne rehuliuвання ekonomiky: Navchalnyi posibnyk]. Kyiv: «Khai-Tek Pres». 428 p. [in Ukrainian].

3. Official site of the State Statistics Service of Ukraine [Oficijnyj sajt Derzhavnoyi sluzhby statystyky Ukrayiny]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (data zvernennia: 01.09.2020).

4. Pravdiuk, N.L. & Yaroslavskiy, A.O. (2019). Formation of organizational and economic mechanism for managing the economic security of grain processing enterprises [Formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu zernopererobnykh pidpryemstv [*Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky - Economy, finances, management: Topical issues of sciense and practical activity*, 8. 77-85. [in Ukrainian].

5. Pravdyuk, A.L., Prutska, T.Yu. & Pravdyuk, M.V. (2019). *Informatsiine zabezpechennia upravlinnia pidpryemnytskoiu diialnistiu na zasadakh instytutsionalizmu. [Information support for the management of entrepreneurial activity on the basis of institutionalism]*. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury, 360 p. [in Ukrainian].

6. Sikalo, M.V. (2017). Grain market as an object of state regulation [Rynok zerna yak obiekt derzhavnoho rehuliuвання]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*. 1(56), 1-8. [in Ukrainian].

7. Shpykuliak, A.H. & Bilokinna, I.D. (2019). Institutional regulation in ensuring the development of the agricultural sector and entrepreneurship [Instytutsiine rehuliuвання u zabezpechenni rozvytku ahrarnoho sektoru i pidpryemnytstva]. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky - Economy, finances, management: Topical issues of sciense and practical activity*, 7, 7-15. [in Ukrainian].

8. Yatsukh, O.O. (2018). *Finansove zabezpechennia silskohospodarskykh pidpryemstv [Financial support of agricultural enterprises]*. Melitopol: Vydavnychiy budynok MMD. 467 p. [in Ukrainian].

Відомості про автора

КАЗЬМІР Валентина Анатоліївна – директор відокремленого структурного підрозділу «Могилів-Подільський технолого-економічний фаховий коледж Вінницького національного аграрного університету»,

Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: annakazmir@ukr.net).

KAZMYR Valentyna – director of a separate structural unit «Mohyliv-Podilskiy Technological and Economic professional college of Vinnytsia National Agrarian University», Vinnytsia National Agrarian University. (21008, Vinnytsia, Soniachna str. 3, e-mail: annakazmir@ukr.net).

КАЗЬМИР Валентина Анатольевна – директор обособленного структурного подразделения «Могилев-Подольский технологическо-экономический профессиональный колледж Винницкого национального аграрного университета», Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: annakazmir@ukr.net).

**МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ,
РЕВІЗІЇ ТА АУДИТУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ**

УДК: 657.6: 336.711.65

DOI: 10.37128/2411-4413-2020-4-11

**СТАНДАРТИЗАЦІЯ
ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ
ПУБЛІЧНИХ
ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ
ЧЕРЕЗ
ЗАПРОВАДЖЕННЯ
АУДИТУ
ВІДПОВІДНОСТІ**

ЗДИРКО Н.Г.,
*доктор економічних наук, доцент,
декан факультету обліку та аудиту,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)*

Досліджено відповідність законодавства України міжнародним стандартам ISSAI в частині проведення державного аудиту (у тому числі публічних закупівель). Установлено, що міжнародна практика визначає три складових державного аудиту: аудит ефективності, фінансовий аудит та аудит відповідності. Доведено необхідність стандартизації державного аудиту публічних закупівель через законодавче закріплення аудиту відповідності. Запропоновано основні об'єкти аудиту відповідності: діяльність замовника (учасника), публічні ресурси та діяльність відповідальних державних органів. Рекомендовано основні напрями та процедури здійснення аудиту відповідності за кожним об'єктом та за стадіями життєвого циклу предметів закупівель. Розглянуто особливості аудиту відповідності перерозподілу замовником різних надходжень на здійснення публічних закупівель. Визначено особливості здійснення аудиторських процедур для різних типів публічних закупівель, рекомендований порядок та алгоритм аудиту правильності визначення предмету закупівлі у замовника. Установлено основні помилки та порушення учасників, які мають місце під час аудиту відповідності публічних закупівель. Висвітлено особливості аудиту відповідності на етапі планування публічних закупівель, переддоговірних та договірних відносин в електронній системі закупівель, а також на етапі використання предметів закупівель. Рекомендовано